SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXI. (25)
No. (štev.) 22

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
1. junija 1972

K junijskemu spominskemu dnevu

Zopet smo v mesecu juniju, zopet smo s spominom pri naših žrtvah okupatorja in komunistične revolucije v letih 1941—1945. Sicer ne mine dan, da se ne bi kakor koli spomnili nasilnih smrti naših očetov, sinov, bratov in sorodnikov, ki so nam bili vzeti po apokaliptičnih jezdecih totalitarističnih navalov na našo domovino, pa naj so bili laški fašizem, nemški nacizem ali sovjetski komunizem. Ta je bil hujši od onih dveh, kajti vstal je iz naše srede in moril je svoje brate za sovjetski imperializem pod lažno krinko narodnega osvobojenja. Danes je vse jasno, kakšen „narodni osvobodilni boj" je to bil, saj v enaki obliki napreduje v svobodnih državah, kakor je Argentina, Urugvaj, Brazilija itd. Lahko je Slovence prevaril samo zato, ker smo bili tedaj okupirani od sovražnikov, ki so nas iztrebljali brez ozira. In največji zločin komunizma je, da je svojo socialno revolucijo začel v času okupacije in z njeno pomočjo. Tisti, ki so pa videli globlje v cilje revolucije, so se uprli samovladi, terorizmu in brezboštvu ter se organizirali v protirevolucionarni boj za stare slovenske vrednote: Mati, Domovina, Bog. V ljubezni do okupirane domovine so hoteli pomagati k osvoboditvi tako kot je bilo takrat v načrtih tudi zahodnih zaveznikov: pričakati živ in močan za trenutek, ko bi Slovenci lahko postali koristni za zahodno zavezniško stvar, to je: ob zavezniškem izkrcanju na naših mejah.

Toda slovenski in jugoslovanski komunizem je hotel zmedo in „morje bridkosti", kot da jih že okupator ni prinesel preveč za naše sile. Da ni delal nacionalne revolucije, je poznejši dokaz to, da so ob 20-letnici visele v Ljubljani **izključno rdeče zastave** in ne ene slovenske, ne jugoslovanske, kakor se vidi iz „propagandne" podobo slavnostnih dni v reprezentativnem fotografskem zborniku Slovenija.

Revolucija s tisoči in desettisoči mrtvih se je vršila dejansko v znamenju komunizma. Protikomunistična vojska je bila zmagovita, toda poražena v zmagoslavju zaradi pomoči zaveznikov partizanom, Rdeče armade in napačne politike Roosevelta in Churchilla, ki sta se neopravičljivo bala separatnega miru Sovjetske zveze s Hitlerjem in tragično verovala „stricu Jožetu" v prijateljsko sodelovanje po vojni v — miru. In tako se je zgodilo, da so zavezniki dobili vojno, a izgubili mir.

To danes priznavajo vsi zgodovinarji. Prvi pa, ki je to javno priznal, je bil Churchill, ki je že takoj čez leto dni (1946) priznal, da je bila „njegova največja napaka med drugo svetovno vojno ta, da je pomagal Titu" Pozneje je rekel celo to, da so tedaj „klali napačnega prešiča".

Ko se danes odpirajo tajni arhivi iz časa II. svetovne vojne, lahko tudi že vidimo, kdo je bil kriv, da so našo protikomunistično vojsko vrnili iz Vetrinja in zakaj.

Ko so koncem aprila 1945 četniške čete prešle jugoslovansko mejo k zaveznikom, je ameriški general Kirk prosil dne 1. maja telegrafsko zunanje ministrstvo in zavezniški glavni štab v Washingtonu za postopek z njimi. Od zunanjega ministrstva je dobil nasvet, „naj se vrnejo Titu zaradi pomanjkanja hrane." On tega ni izpolnil, čakaj je še na odgovor od zavezniškega zapovedništva, ki je 2. maja 1945 dalo navodilo: „Jugoslovane je treba: a) porabiti za pomožne čete, b) vrniti jih Titu ali c) razorožiti jih in spraviti v taborišče." Angleško poveljstvo v Londonu je odgovorilo: „Samo točka "c" je sprejemljva." Ameriško poveljstvo je nato pristalo na to točko, s pripombo: „Samo tisti, ki to žele, naj se vrnejo. Če je pa kdo vojni zločinec, ravnati se po navodilih." V Avstriji je okrog 15. maja nastal kritični položaj in tedaj se je angleški general Sir Brian H. Robertson pritožil Kirku, da „begunci motijo operacije" in je predlagal „vrnitev v Jugoslavijo". Zaradi takega mišljenja generala Robertsona, so že tedaj vrnili nekaj teh vojakov (Hrvatov). 15. maja pošlje Kirk v Washington vnovič telegram: „Okrog 30 tisoč Jugoslovanov je prišlo na britanski teritorij kot zaščitne čete „belim Jugoslovanom", katere titovci preganjajo. Angleži jih začasno preskrbujejo, toda prosijo navodil, ali naj jih vrnejo Titu, če bi jih on zahteval? Begunci se nočejo vrniti, ali naj uporabijo silo?"

Direktnega odgovora na to ne vemo. Pač pa je razvidno iz pisma generala Lemnitzera, namestnika načelnika štaba generala Morgana, kdo je vrnil naše vojake:

„Jugoslovanski državljani, ki so bili koncem maja vrnjeni v Jugoslavijo, so nosili orožje proti zavezniškim jugoslovanskim četam maršala Tita. Bili so smatrani kot sovražna vojska, ki se je predala. Kot taki in v onih okoliščinah v Avstriji, so bili izročeni jugoslovanskim vojnim silam v času vojnega stanja, v katerem so angleški in jugoslovanski vojaki nastopali skupno. Ta izročitev je bila izvršena po navodilih tega poveljstva."

To pismo je bilo podpisano v imenu Najvišje zavezniške komande na sredozemskem področju (K. L. Lemnitzer).

Iz teh dokumentov se vidi, da je poveljstvo sredozemskega področja postopalo proti sklepu vrhovnega zavezniškega poveljstva v Washingtonu in še posebej dogovora med Londonom in Washingtonom. In to verjetno na zahtevo Tita, ker je bilo na ta pogoj vezano Kirkovo vprašanje.

Kaj je nagnilo to sredozemsko poveljstvo, da je na svojo roko poslalo Titu 12.000 slovenskih mož, svojih prijateljev, še ne vemo. Gotovo si ni predstavljalo, da jih pošilja v smrt. Kot so Amerikanci verjeli v dobrega „strica Jožeta" tako je Churchill mislil, da dela „Titu zanj", kot je videti iz Spominov.

Kakor hitro je maršal Alexander videl, da jih Tito „mori v masah", je preprečil nadaljnjo vračanje. Toda bilo je že prepozno. Največja napaka Churchillova je rodila svoj sad — 12.000 pobitih slovenskih vojakov po krutosti Titovi in njegovega komunizma v mesecu maju in juniju l. 1945.

V juniju se spominjamo teh in vseh prejšnjih žrtev. Padali so najzavednejši slovenski možje, fantje, dekleta, žene in cele družine. Umirali so v italijanskih in nacističnih taborišč, padali kot talci, toda — nobeden od njih ni bil „izdajalec" ne Slovenije ne slovenstva. Bili so junaki — ljubezni do domovine, katero so reševali na drugačen način kot so jo s požigi, umori in vešali komunistični samozvanci. „Nekaj deset let bom veljal za izdajalca, potem ne več," je rekel Velikonja. Toda če v domovini sedaj še ni prišel čas izbrisa tega lažnega madeža, verujemo, da bo prišel in tedaj bosta čast in slava zablestela na pobitih imenih borcev za slovenske duhovne vrednote: Mati, Domovina, Bog."

Titu pa za osemdesetletnico pritiskamo na čelo in na vest počast povzročitelja slovenskega genocida! td

POKLON DEMOKRATIČNIH SLOVENCEV ARGENTINSKEMU OSVOBODITELJU

LEPA SLAVNOST PRED SPOMENIKOM GENERALA SAN MARTINA

Vsako leto nas mesec junij spominja na tiste žalostne čase, ko je v pozni pomladi let 1945 tisoče slovenskih mož in fantov doprineslo na oltar domovine svojo zadnjo in največjo žrtev. Dvanajst tisoč slovenskih protikomunističnih borcev je dalo svoje življenje za krščansko vero in svobodo naroda. Brezbožni komunizem je tedaj kosil mlada slovenska življenja in jih metal v skupne grobove. kjer še sedaj, nepoznani počivajo.

Poseben smisel junijskih proslavam so demokratični Slovenci širom sveta dali tudi svojim spominskim proslavam s tem, da se v deželah, kjer se nahajajo, vsako leto za to priliko poklonijo spominu osvoboditeljev teh narodov, ki so se tudi borili za svobodo in krščansko omiko. Slovenci v Argentini tako vsako leto položimo venec pred spomenik osvoboditelja treh narodov, Argentine, Čila in Peruja, generala San Martina.

Tudi letos, in sicer v nedeljo, 28. maja, je Zedinjena Slovenija, naša osrednja organizacija, priredila v sklopu spominskih proslav, počastitev Osvoboditelju. Ob enajstih dopoldan je bila napovedana slovesnost, med katero bi predstavniki našega javnega življenja položili venec pred spomenik generala San Martina, na istoimenskem trgu v Buenos Airesu. Pa ne le predstavniki, tudi številni rojaki so se že pred to uro zbrali na trgu pred spomenikom. Posebno pozornost so vzbujale narodne noše, ki so dajale celotni sliki res prisrčno barvo.

Malo po napovedani uri sta dva mlada slovenska fanta stopila z vencem v rokah proti spomeniku. Za njima so se razvrstili predstavniki slovenskega javnega življenja v Argentini: Predsednik NO za Slovenijo Miloš Stare, predsednik naše osrednje organizacije Zedinjene Slovenije, Božo Stariha, tajnik te organizacije Vilko Cuderman in blagajnik Franc Pergar. Nato predsedniki domov: Franc Pernišek iz Castelarja (Pristava), Franc Vester za Slomškov dom iz Ramos Mejije, Jože Mustar, predsednik Našega doma v San Justu, Franc Zorko, predsednik doma iz San Martina. Nato predstavniki obeh borčevskih organizacij: Urbančič za Vestnik in Ivan Korošec za Tabor. Tudi predstavnik Slovenskega zavetišča prof. Logar in še drugi zastopniki in odborniki naših domov in organizacij. Pretresujoča tišina je vladala vse naokrog ko sta mlada slovenska fanta v imenu vse naše slovenske skupnosti položila venec pred spomenik.

Molk je prekinil predsednik Zedinjene Slovenije Božo Stariha, ki je na vse navzoče v kasteljanščini naslovil sledeče besede:

„Demokratični Slovenci v Argentini se danes spominjamo 27. obletnice največje slovenske tragedije.

V maju 1945., ko se je končala 2. svetovna vojna, se je slovenska narodna vojska umaknila pred pritiskom rdeče armade in njihovih zaveznikov — partizanov.

Domobranci so iskali politične zaščito pri angleški vojski, katera je imela takrat zasedeno Avstrijo. Toda bili so razoroženi in izročeni komunistični jugoslovanski vladi.

Tajna slovenska policija je izdala nalog že v juniju 1945. leta, da se mora likvidirati vseh 12 tisoč članov slovenske vojske. Kot živina so bili natrpani v tovorne vagone in odpeljani v Teharje in Kočevje. V kratkih dveh tednih so posebne enote komunistične tajne policije s strojnicami pokosile glavnino narodne vojske. Njihova trupla so pometali v kraške jame. Da bi zabrisali sledove zločina so te jame razstrelili.

Če danes primerjamo prebivalce naše nove domovine in število prebivalcev Slovenije, bi to za Argentino pomenilo genocid stodvajset tisoč mladih mož in fantov, katerih povprečna starost bi bila 24 let.

Poudarjamo, da zavratni umor slovenske narodne vojske, ki ga je zagrešila komunistična partija v Sloveniji, ni bilo vojno dejanje, temveč premišljen zločin. ki ga je zagrešila partija komaj tri tedne po koncu druge svetovne vojne in za katerega nosi polno odgovornost.

Še danes komunistični veljaki trdovratno molče o strašnem zločinu, ki so ga zagrešili. Tisoči slovenskih družin, ki so izgubile svoje očete in sinove, morajo še danes molčati in trpeti prezir.

Zato trdimo, da so komunistični zločini v Sloveniji v nasprotju z vsemi mednarodnimi zakoni in zanikanje osnovnih človeških pravic. S tem da se danes pred tem spomenikom spominjamo naših mrtvih, hočemo javno pokazati svetu, da je komunizem bil, je in bo največja nesreča človeštva.

Živela svobodna Slovenija!

Po teh besedah je sledil še tih poklon, nakar je bila slavnost zaključena.

Odšli so fotoreporterji in poročevalci tukajšnjih dnevnikov, ki so prisostvovali poklonu.

Demokratični Slovenci smo s tem spolnili tudi še drugo načelo svojega poslanstva: ponovno smo opozorili argentinsko javnost na zločin, ki ga je komunizem storil nad našim narodom. Opozorili pa tudi pred nevarnostjo, ki lahko doleti tudi ostale narode, če bi nasedli komunističnim lažem in ne stali strumno na braniku svobode.

Rojaki so se počasi začeli razhajati. Ob vznožju spomenika pa je ostal venec in še naprej s svojim napisom pričeval o poklonu demokratičnih Slovencev Osvoboditelju.

Med govorom predsednika ZS g. Boža Starihe pred spomenikom Osvoboditelja. Na levi stoje predsednik NO za Slovenijo g. Miloš Stare, predsednik Pristave, g. Franc Pernišek, na desni pa tajnik SZ g. Vilko Cuderman. Spodaj med narodnimi nošami stoje predstavniki domov in organizacij g. Vinko Logar, Franc Vester, Jože Mustar, Franc Zorko, F. Pergar, Ivan Korošec in Janez Urbančič.

Tragedia nacional eslovena

La Colectividad democrática eslovena está conmemorando el 27º aniversario de la mayor tragedia de su historia nacional.

En mayo de 1945, ali terminar la segunda contienda mundial, el ejército nacional esloveno, que ante el avance del ejército rojo de la URSS y sus aliadas fuerzas guerrilleras de Tito buscó el asilo político en Austria, ocupada por las fuerzas británicas, fue entregado desarmado a merced del gobierno comunista yugoslavo.

La policía secreta comunista eslovena, dispuso, en junio de 1945, el exterminio total de los 12.000 miembros del ejército nacional esloveno, transportándolos en vagones de carga a las bosques de Teharje y Kočevje. Allí fueron, en pocas semanas, masacrados bajo el fuego de las ametralladoras por las unidades especiales de extreminio del partido comunista yugoslavo. Los cadáveres de las víctimas fueron arrojadas en las fosas profundas de Karso y después dinamitadas.

El genocidio de 12.000 hombres y jóvenes eslovenos en junio de 1945, perpetrado por la policía secreta de Tito en Eslovenia, no fue una acción de guerra, sino un acto criminal premeditado, consumado tres semanas después de la terminación de hostilidades de la segunda guerra mundial.

Todos los dirigentes del régimen comunista yugoslavo mantienen un silencio obstinado acerca del genocidio. Miles de familias eslovenas que perdieron a sus padres é hijos, no pueden hablar en voz alta y protestar.

Todos estos delitos de los comunistas de Tito en Eslovenia contradicen las normas básicas de las leyes internacionales, están en oposición diametral con las normas de la Declaración de los derechos humanos y contravienen las normas del convenio de Ginebra sobre el tratado de los prisioneros de guerra.

Stabilizacija ali prastara bajka

PARTIJCI PRIZNAVAJO

Na 26. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bila v Ljubljani sredi maja, je bilo slišati zelo zanimive ugotovitve, ki le kažejo na obupno stanje, v katerem se nahaja ne le gospodarstvo Slovenije in Jugoslavije, marveč celoten partijski sistem, ki že ne more več najti rešitve iz te slepe ulice.

Član CK Zvone Dragan je na seji dne 9. maja jasno nakazal položaj, ko je izjavil nanašajoč se na debate in poročila: „Osemdeset do devetdeset odstotkov je tega, kar ponavljamo, kar smo se že dogovorili še pred drugo konferenco. Zdaj se spet prepričujemo in ugotavljamo, da stališča niso uresničena... Zaupanje delavskega razreda se maje, če bomo doživeli reprizo tistega po I. konferenci, bo to huje kot pa hrvaški dogodki..."

Kako to, da se partijci bojijo novega izbruha ljudske sovražnosti. Zelo enostavno: na isti seji je član CK Tone Kropušček ugotovil, da je „politično razpoloženje ljudi odvisno od njihovega življenjskega standarta, od njihove socialne varnosti..." To pa je treba pripomniti, da štandart doma še daleč ni tako velik, kot se sicer večkrat govori. Res je nivo precej visok zlasti v določenih krogih. A pri manj kvalificiranih delavcih, in zlasti na kmetih je položaj obupen, zlasti zaradi nezadržne inflacije. Pri tem tudi samoupravljanje nič ne pomaga. Kajti samoupravni sistem je prav tako v krizi, kakor vse ostalo, čeprav je na 26. seji CK Peter Toš med drugim zatrjeval, da je „obdobje samoupravne telovadbe že mimo", saj je obstoj te korupcije sam priznal, ko je zahteval, da „bi bilo treba tudi stopiti na prste tistim, ki hočejo ustavne zamisli uresničevati le formalno".

A poglejmo še drugo stran opevanega štandarta slovenskega človeka. In videli bomo, da je v glavnem zasluga v tem, da imajo slovenske družine če-

(Nad. na 2. str.)

MIRNO SOŽITJE MED ZDA IN ZSSR

DEKLARACIJA DVANAJSTIH TOČK

Severnoameriški predsednik Nixon je že odpotoval iz Moskve in se skozi Kijev napotil v Teheran v Perzijo, kjer je imel razgovore s perzijskim šahom. Perzijo, ali kakor jo uradno imenujejo Iran, šah vodi že 31 let ter je je gospodarsko in kulturno dvignil iz silovite zaostalosti, tako, da je danes „otok stabilnosti v razburkanem morju Srednjega vzhoda," kakor jo je označil iranski gospodarski minister Ansary.

Pred odhodom iz Moskve je Nixon s Sovjeti podpisal deklaracijo načel o odnosih ZDA z ZSSR in obratno, sestoječo iz dvanajstih točk.

V glavnih obrisih dokument vsebuje naslednje dogovore: Obe državi se bosta v svoji zunanji politiki držali načela, da v atomski dobi ni druge alternative, kakor mirnega sožitja.

Razlike v ideologiji in v družbenih sistemih, ki obstojajo med ZDA in ZSSR, niso ovira za medsebojen razvoj normalnih odnosov na podlagi načel suverenosti, nevmešavanja v notranje zadeve.

V svojih naporih za preprečevanje vojnih spopadov bosta ZDA in ZSSR vedno skrbeli za mirne medsebojne odnose in bosta vedno pripravljeni na razgovor in na mirno reševanje problemov.

Predpogoji za ohranjevanje in krepitev odnosov med ZDA in ZSSR so priznavanje medsebojnih varnostnih interesov na podlagi načel enakopravnosti in odpovedi uporabljanja ali grožnje s silo.

ZDA in ZSSR imata posebno odgovornost, kot članici Varnostnega sveta ZN skupno z ostalimi članicami tega varnostnega organa, da storita vse, da se ne pojavijo konflikti ali razmere, ki bi povečavali mednarodno napetost.

Obe državi se zavezujeta zvesto izpolnjevati vse pogodbe in dogovore, ki sta jih doslej sklenili, vključno te, ki sta jih sklenili v sedanjih pogajanjih.

Prav tako se obe državi zavezujeta, da bosta med seboj izmenjavali mnenja in se v bodoče sestajali na vrhunske konference, kadar bo to potrebno.

Obe državi se bosta še naprej razgovarjali o problemu omejitve oboroževanja s strateškim orožjem.

Dokument se končuje z naslednjo izjavo:

„Osnovna načela te deklaracije nimajo nobene zveze in ne vplivajo na nobeno pogodbo, ki sta jo s katero koli drugo državo doslej sklenili ZDA in ZSSR."

V osemdnevnih razgovorih je Nixon s Sovjeti podpisal več pogodb, med njimi pogodbo o skupnem boju proti nevarnim boleznim (raku), o ohranjevanju zdravega okolja za človeka, o sodelovanju v vesoljskih podvigih, o varnosti na morju in o omejitvi števila medcelinskih raket in raketnih oporišč.

Dasi sta po rangu Nixonu odgovarjala sovjetski predsednik države Podgorny in predsednik vlade Kosygin, je vse razgovore vodil šef sovjetske KP Brežnjev. Na moskovskem letališču pa pri Nixonovem prihodu in njegovem odhodu Brežnjeva ni bilo, ker kot šef partije po protokolu ne spada zraven. V Nixonovem primeru so se Sovjeti protokola strogo držali (dasi je protokol buržujska zadeva!), medtem ko so ga pri obiskih Sovjetom naklonjenih gostov opuščali in se je na letališče Vukovo pripeljal tudi Brežnjev.

Nixon je bil prvi severnoamerički predsednik, ki je kdaj koli bil v Maskvi. Pred njim je bil v ZSSR Roosevelt, ko se je s Stalinom sestal na zloglasno konferenco v Jalti, pred koncem druge svetovne vojne.

(Nad. s 1. str.)

dalje manj otrok, in pa (kar je tudi vzrok maloštevilnim družinam), da delata v velikih primerih oba: mož in žena. Po zadnjih podatkih ljudskega štetja, ki jih med drugim tudi komentira v reviji Naši razgledi z dne 7. aprila prof. Živko Šifrer, lahko vidimo, da je med delovno silo v Sloveniji izredno veliko žensk. Saj je praktično 41% vseh zaposlenih ženskega spola. In kar je še huje: isto razmerje velja tudi za delavce v tujini. Tisti zapuščeni del naroda ki mora stalno po svetu „s trebuhom za kruhom", je tudi pretežno ženskega spola, saj je žensk med njimi kar 40.1%. Spričo tega je seveda težko govoriti tako o štandartu kot o stabilizaciji. Vendar je vse debatiranje 26. seje CK slonelo na tem, in pa na govorih o potrebi, da bi se delavstvo čim bolj vpeljalo v soodgovornost za predložene ukrepe.

Kot je dejal Janko Hafner: „Problem našega sedanjega političnega položaja, vezanega na gospodarske razmere je v tem, da kratko malo pri nas niso dovolj opredeljeni osnovni sloji delavstva in da ni politika stabilizacije in ekonomije v celoti prirejena čvrstemu uresničevanju njihovih interesov."

Torej, kot vedno doslej: delavstvo naj partijo in njeno brezglavo vladanje podpira, a partija se za interese delavstva ne zanima. Posledice so očividne in tudi sami partijci jih priznavajo, saj po 27 letih že ne morejo več mimo njih.

Na otočku Coatí sredi jezera Titicaca v Boliviji je sedanja Banzerjeva vlada spet postavila koncentracijsko taborišče za komunistične teroriste. Taborišče so prvič zgradili leta 1950 ter so ga od takrat naprej od časa do časa uporabljali za nasprotnike vsakokratnih režimov.

BRALI SMO

„Licentia poetica"

V nedeljski številki buenosaireškega dnevnika La Nación z dne 21. maja 1972 pod zaglavjem „Vprašanja, narodi, osebnosti" beremo zanimiv zapis pod zgornjim naslovom o znanem čilskem Nobelovem nagrajencu, pesniku in komunistu Pablu Nerudi. Zapis priobčujemo v celoti. Sicer pa dejstva niso kaj nova, saj mnogi njemu podobni, popolnoma enako ravnajo. Članek se glasi:

„Idejo, da je in da mora biti pesnik svoboden človek, je utrdila romantika. In leta 1945 je ves zahodni svet vedel, da se sovjetski komunizem skriva za policijskim režimom pod krinko pravice. Tisti, ki so v tem času prebirali lepe verze „Dvajsetih pesmi o ljubezni" in „Bivanja na Zemlji", so se nemalo začudili ob novici, da se je pesnik včlanil v čilsko komunistično partijo in prav v istem letu tudi zasedel prostor v senatu. Toda Neruda je bil eden najbolj znanih glasnikov latinskoameriške poezije in presenečenje ni bilo več kot presenečenje.

Kmalu zatem Neruda v Odi posvečeni Stalinu kaj neprikrito časti diktatorja in krvoloka brez primere, ki je imel bore malo skupnega s pravico. Njegova elegija je spet presenetila.

Po Stalinovi smrti je sovjetska komunistična partija sama razrušila spomenike, ki mu jih je prej postavlala. Tedaj je Neruda, vedno dosledno vezan na partijo, znova pisal o diktatorju, toda to po že brez starega češčenja; pisal je kot sodnik, ki diktatorja obsoja. To kameleonstvo je prav tako presenetilo.

Bralci, zvesti kakovosti njegove poezije pa so ponavljali verze: „Moja hišica je bila klicana hiša rož, kajti na vseh krajih so brstele geranije."

Po prihodu Ljudske enotnosti na oblast v Čilu so tovariša Pabla imenovali za poslanika v Franciji. Prejšnje leto je pesnik prejel najvišjo nagrado, s katero odlikuje Zahod največje pesnike. Nobelova nagrada je seveda združena z določeno vsoto denarja.

Zdaj pa je pesnik revnih in zatiranih znova presenetil... Nedavno je kupil za 85.000 dolarjev v pokrajini Normandiji grad iz XIII. stoletja. Grad, ki stoji v Conde-sur-Yton, je podaril Henrik II Plantagenet škofom iz Evreuxja. Njegov zadnji lastnik pa je bil grof Jarcan iz rodu Rohan-Chabot.

Pesnikovo slavno ime se sedaj druži z ostalimi častitljivimi imeni nekdanjih graščakov. To pot pa niso presenečeni le bralci njegovih poezij. Presenečeni so: Partija, katere član je, vsi Čilenci, sam predsednik Allende in morda sama Stalinova duša."

Mednarodni teden

Na vietnamskem bojišču traja na nekaterih področjih komunistična ofenziva z nezmanjšano silovitostjo že sedmi teden. Kljub močnemu letalskemu bombardiranju komunističnih položajev v Južne in Severnem Vietnamu, komunisti pošiljajo na bojišče vedno nove vojaške oddelke ter se je prvim edinicam posrečilo vdreti v obrobne predele strateškega mesta Kontum. Če se bi komunistom posrečilo zavzeti Kontum, bi imeli možnost presekati Južni Vietnam na dvoje. Južnovietnamsko poveljstvo je zato vrglo na bojišče okoli Kontuma vse razpoložljive sile.

Urugvajski vladi odn. urugvajski policiji in vojski se je posrečilo zadati komunističnim mestnim gverilcem Tupamarom hud udarec, ko so odkrili tkzv. ljudsko ječo, v kateri so od lanskega marca imeli ugrabljenega direktorja državne Družbe za energijo in telefon Reverbela in bivšega poljedelskega ministra Davie-a. Oba so rešili živa, istočasno po ujeli osem teroristov. Doslej sta urugvajska policija in vojska ujeli nad 300 teroristov, blizu 15 pa so jih pobili, odkar je urugvajski parlament odobril vojno stanje v državi.

V Parizu je minulo nedeljo umrl bivši angleški kralj princ Windsorski, ki se je leta 1936 odpovedal britanskemu prestolu, da se je mogel civilno poročiti z dvakratno severnoameriško ločenko Wallis Simpson. 23. junija t. l. bi dočakal 78 let. Pokopali ga bodo v Londonu.

Stepalnik materije-energije

AMERIŠKO VELEOROŽJE

Medtem, ko se je Nixon razgovarjal s Sovjeti o omejevanju števila raketnih oporišč in raket v ZDA in ZSSR, pa so v ZDA ameriški znanstveniki objavili, da se jim je posrečilo iznaj i veleorožje, ki so mu nadeli ime: „matter-energy scrambler" (stepalnik materije-energije).

Lowel Ponte, znanstvenik v International Research and Technology Corp. v Washingtonu je pojasnil, da ta „z laserjevim žarkom razblinja v prah oddaljene predmete."

Ameriško letalstvo je pri poskusih že sestrelilo letala z laserjevimi žarki, toda to se je ameriškim znanstvenikom posrečilo že pred več meseci, medtem, ko so sedaj te vrste orožje izdelali do zadnjih podrobnosti.

Ponte meni, da je novo orožje po svoji učinkovitosti tako daleč pred atomsko bombo, kakor je atomska bomba po svoji učinkovitosti daleč pred dinamitom.

Ameriško obrambno ministrstvo je javno vložilo v raziskovanje laserjevih žarkov nad 100 milijonov dolarjev, tajno pa je bilo v to področje kanaliziranih veliko več stotin milijonov dolar-

Ameriško letalstvo je leta 1968 začelo s temeljitim proučevanjem laserjevih žarkov in njihove uporabe v orožju ter je bil ves načrt znan pod imenom „Eighth card" (osma karta) Postavljeni so bili posebni laboratoriji na letalskem oporišču pri Albuquerque.

Po mnenju znanstvenka Ponteja je novo orožje najbolj nevarno v tem, da je z njim mogoče sprožiti vodikove bombe, kjer koli se le-te nahajajo. S stepalnikom materije-energije je možno iz letal pognati v zrak skladišče atomskih ali vodikovih bomb.

V zvezi z odkritjem tega novega orožja opazovalci ugotavljajo, da je Nixon podpisoval v Moskvi s Sovjeti pogodbe o omejevanu raketnih oporišč in raket, medtem ko si z nobeno pogodbo niso zavezale rok za uporabo tega novega orožja.

Tito še naprej diktator komunistične Jugoslavije

BREŽNJEV GA ODLIKUJE Z LENINOVIM REDOM

Ugibanja britanske tiskovne agencije Reuter in nekaterih britanskih in ameriških časopisov o nameravanem Titovem odstopu ob priliki njegovega 80. rojstnega dne 25. t. m., o katerih smo svoječasno poročali, so ostala samo ugibanja.

Da pa niso bila brez podlage, dokazuje Titov govor, ki ga je imel za svoj rojstni dan, ko je med drugim izjavil: „Kljub starosti sem se odločil, da bom še naprej vodil našo državo." V tem stavku, trdijo opazovalci, se skriva dejstvo, da so jugoslovanski partijski vrhovi razpravljali o Titovem odstopu odn. o prenosu oblasti nad partijo in Jugoslavijo v mlajše komunistične roke, toda se niso mogli zediniti, kdo naj bi bil tisti diktator, ki bi sledil diktatorju Titu.

Jugoslovanskim partijcem se namreč vsled osebnostnega kulta, s katerim so obdali diktatorja Tita že med revolucijo in drugo svetovno vojno in v katerega so ga povsem zavili po partijskem nasilnem prevzemu oblasti nad južnoslovanskimi narodi, godi podobno, kakor se je godilo sovjetskim partijskim veljakom, ko je smrt pobrala Stalina. V boju za oblast, ki je sledil, so padale glave in se je šele po več letih posrečilo partiji, da se je notranje spet več ali manj konsolidirala, dasi ni bila nič več takšna, kakor pod Stalinovo diktaturo.

Jugoslavija pa ni ZSSR in tudi jugoslovanska KP ni sovjetska KP.

Jugoslovanska komunistična partija je zrahljana že sedaj, ko ima še diktatorja Tita, okrog katerega se zbirajo jugoslovanski partijski veljaki, kadar se sami ne znajdejo v družbenih in gospodarskih problemih, v katere vedno bolj pogrezajo državo. Titov prestiž, ki so mu ga umetno zgradili pri mlajši generaciji, jih sproti rešuje. Toda zaradi osebnostnega kulta je ostal Tito eden in edini partijski heroj, ki da je pravi heroj. Ne pred njim ne za njim v Jugoslaviji takega heroja ni.

Zato se je diktator Tito „odločil, kljub starosti", da bo še ostal jugoslovanski partijski prvak. Partija je spet odložila tisti odločilni korak, za katerega pa ve, da se mu ne bo mogla večno izogibati: imenovati diktatorju Titu naslednika, z vsemi posledicami, ki bodo sledile odločitvi in vplivale na nadaljnji obstoj partije in države.

Ker je diktator Tito dobil že vse časti, kar jih ima jugoslovanska KP na svojem repertoarju, živi pa tako dolgo, ga za njegov rojstni dan niso mogli počastiti z nobenim novim naslovom. Zato so ga še enkrat imenovali za prvega narodnega heroja.

Niso pa nanj pozabili v Kremlju in mu je Brežnjev, v priznanje njegovih zaslug za mednarodni komunizem, poslal najvišje odlikovanje sovjetske KP, Leninov red. Tito tako tudi v Moskvi odslej naprej ne more dobiti več večje časti in je v tem prekosil mnoge sovjetske partijske veljake, ki zaman čakajo na takšno odlikovanje.

— Pravičnost brez usmiljenja je krutost; usmiljenje brez pravičnosti je mati razkroja.

Sv. Tomaž Akvinec, In Matth. 5, 2

Zahodna Evropa se pripravlja na skupen nastop

MED ZDA IN ZSSR

Kakor je znano, se Moskva že skoro dve leti trudi, da bi organizirala tkim. vse-evropsko varnostno konferenco, na kateri hočejo Sovjeti doseči, da bi vse evropske države potrdile sedanje stanje v Evropi, z drugimi besedami, da bi si Moskva s pristankom vseh zagotovila svoje teritorialne in politične pridobitve po drugi svetovni vojni.

Ena od ovir, ki je stala na poti k taki konferenci, je bilo vprašanje ratifikacije zahodnonemškega parlamenta pogodb med Zahodno Nemčijo ter Poljsko in ZSSR o sedanjih mejah Poljske in Vzhodne Nemčije. Ker se je socialističnemu predsedniku Zahodne Nemčije Brandtu ratifikacija posrečila, sovjeti menijo, da nadaljnjih večjih ovir za vse-evropsko varnostno konferenco ni.

Zato so izkoristili Nixonov obisk v Moskvi tudi za to, da so se z Nixonom dogovorili, da bo vse-evropska varnostna konferenca sklicana prihodnje leto. Avstrijski Dunaj se je takoj začel potegovati, da bi bil sedež te konference.

Zahodna Evropa, ki je s priključitvijo Anglije in ostalih držav razširila Skupni evropski trg v organizacijo desetih članic, se je sedaj resno začela pripravljati na vse-evropsko varnostno konferenco.

Pretekli teden so se v Luksemburgu sestali zunanji ministri SET-a in so se dogovorili, da bodo na vse-evropski konferenci nastopali kot enota, ker kot enota SET predstavlja velesile, ki se ji ne moreta izogniti ne ZDA ne ZSSR.

Po uspešnem zasedanju, na katerem so bili v večini točk enoglasni, so zunanji ministri SET-a objavili, da so se sporazumeli tudi glede vprašanja sodelovanja z drugimi članicami NATO, ki vključuje ZDA, Španijo, Grčijo, Turčijo, ker le-te niso članice SET-a.

ARGENTINA

NOVE POLITIČNE SMERI

Politični položaj v Argentini se je, glede na ustavni izhod in dobo po njem, nekoliko spremenil zadnje čase. To zlasti, kar se tiče položaja, ali bolje rečeno vloge, ki jo bodo oborožene sile igrale v tem novem obdobju argentinske ustavne zgodovine.

Jasno je nove postavke začrtal predsednik gen. Lanusse v svojem govoru ob priliki proslav 25. maja, ko je s člani svoje vlade potoval v La Pampo, kjer so bile osrednje slovesnosti. Gen. Lanusse je tokrat zlasti poudarjal, da oborožene sile ne bodo stale ob strani v trenutku ustavnega izhoda in tudi ne v bodoči dobi, marveč da bodo važen faktor v procesu, ki bo dokončno postavil „zadovoljivo politično, gospodarsko in socialno rešitev". Vojska bi še naprej pazila, da se ustavni proces tudi po volitvah v miru in redu nadaljuje. Njihovo poslanstvo, tako je zatrjeval predsednik, se ne konča „ne z volitvami, ne s predajo oblasti'.

Sploh je bil govor v La Pampi eden najbolj pomembnih, kar jih je predsednik zadnje čase naslovil na narod. Postavil je nove činitelje tudi na drugih področjih. Glede Perona je bilo dokončno videno, kakšno politiko bo vojaška vlada vodila z njim. V novem obdobju naroda in države „ni mesta za čudežne rešitelje". Vlada je zato zadnje čase opustila „flirt" z Madridom, kar je bilo razbrati iz številnih predsednikovih govorov, pa seveda tudi iz tega, kako so se razvijala dejanja okoli Perona. Vlada mu je vrnila vse pravice državljana, in sedaj zagotavlja, da je le od njega odvisno, če se vrne in kaj naredi, tako osebno kot politično. Ko se je raznesla govorica, češ, da brazilska vlada ne bi pustila Peronu nadaljevati pot v Argentino, na možnem povratku (kot se je to zgodilo pred leti), je notranji minister enostavno izjavil, da sedaj pač obstajajo direktni poleti iz Madrida v Buenos Aires, katerih se Peron lahko posluži, če hoče.

Vendar kljub nekaterim jasnim predsednikovim izjavam v La Pampi, še nihče dobro ne ve, kako se bodo stvari razvijale. Vlada ima namen delno spremeniti ustavo, a proti temu soglasno nastopajo vse politične stranke, pa tudi druge politične in nepolitične organizacije. Če bo vlada na tem vztrajala, bo gotovo prišlo da hudih konfliktov, kateri lahko zakasnijo ali spremenijo ustavni izhod.

Da pa bo vlada na spremenitvi ustave vztrajala, je razvidno iz govora šefa vrhovnega štaba vojske, ki je ob Dnevu vojske, 29. maja, to spremembo znova napovedal. A bolj zanimiv kot njegov, je bil govor poveljnika tretjega korpusa vojske, kordobskega generala Aufranka, enega „močnih mož" v vojski. Zatrdil je voljo vojske do ustavnega izhoda, a bičal levico, desnico in politikante, češ, da je številnih kriz v Argentini kriva tudi večkratna volilna korupcija. Trde besede je imel tudi za nasilje in gverilo in razkrinkaval njeno protinarodno delovanje.

Medtem pa na socialnem polju čas teče po starem. V Córdobi je bila pred dnevi splošna stavka, ki je imela velik odziv, a je potekla mirno. Učitelji pa tudi napovedujejo nove stavke, ker vlada ni ugodila njihovim zahtevam.

Novice iz Slovenije

IDRIJA — V Idrijski galeriji je bila razstava del Nikolaja Pirnata in Mihe Maleša. Na razstavi, zaključeni 14. maja, je bilo 83 Pirnatovih risb in grafik ter 47 Malešovih olj in akvarelov Vrsta Pirnatovih risb je bila prvič predstavljena javnosti, dosedaj jih je hranil v arhivu Miha Maleš.

RADENCI — V okviru razstav, ki jih prireja zdravilišče Radenska od aprila do konca leta, je bila odprta razstava slikarja Andreja Jemca. Razstavil je 15 sititiskov, pripravila pa jo je Moderna galerija iz Ljubljane.

LENDAVA — V Turnišču so pripravili 6. maja nastop mladinskih in otroških pevskih zborov, ki delujejo v lendavski občini. Nastopilo je enajst zborov, poslale so jih na nastop vse šole, ki delujejo v občini, razen šol iz Polane in Bistrice.

NOVA GORICA — Na tekmovanju slovenskih srednješolcev v znanju fizike je med 200 dijaki v najtežavnejši stopnji zasedel prvo mesto dijak 4. razreda novogoriške gimnazije Marko Zgonik.

NOVA GORICA — Ob 20-letnici smrti znanega slovenskega komponista župnika Vinka Vodopivca iz Kromberka, je akademski pevski zbor, ki nosi v naslovu njegovo ime, pred spomenikom zapel nekaj njegovih pesmi. Isti zbor je nato 7. maja nastopil z novonaštudiranimi pesmimi v Braniku in Novi Gorici.

MARIBOR — Direktor združenja cestnih podjetij Slovenije Franc Gorenc meni, da bi bilo treba delati avtocesto Levec-Hoče kot dvopasovnico in pustiti dovolj prostora za naknadno razširitev v štiripasovnico. Sedaj je cesta projektirana za dvopasovnico toda z vsemi zemeljskimi deli in drugimi objekti pripravljenimi za štiripasovnico. Pravi Gorenc, da je škoda denarja vložiti v objekte, ki jih ne bo mogoče dokončati še kakih deset let, ko pa ceste v severovzhodni Sloveniji potrebujejo novih popravil.

KOPER — Koprsko pristanišče pripravlja proslavo za 15-letnico otvoritve, ki bo sredi junija. Za to priliko je po naročilu luke ljubljanski VIBA-film posnel barvni film "15 let koprske luke".

LJUBLJANA — Slovenski Rdeči križ je osemnajstim zdravnikom, ki so se odzvali pozivu za brezplačno hitro prvo pomoč pri prometnih nesrečah, dal kovčke za prvo pomoč. Ti zdravniki bodo imeli na avtomobilih oznaki Rdečega križa in Avto-moto zveze Slovenije, kar naj bi jim olajšalo naglo vožnjo do kraja nezgode. Zdravniki so iz Ljubljane, Maribora, Ptuja, Celja, Murske Sobote, Nove Gorice, Pirana in Jesenic.

LJUBLJANA — Solata stane na slovenskih trgih okoli 10 din za kg. Veliko je na živilske trge pripeljejo zasebniki iz južnih krajev države in se jim tudi splača. Kaj bi se jim ne, saj je v okolici Bilole naprodaj za 80 par.

MARIBOR — Mariborska tekstilna tovarna se že nekaj let bori z nelikvidnostjo. Za odpravo teh težav so v zadnjih letih zmanjšali število zaposlenih in povečali disciplino. Toda zaradi ukrepov delavci niso še nič na boljšem. Najnižje plača v MTT znašajo le 1000 din; sedaj se je začel sindikat zavzemati za zvišanje najnižjih plač na 1200 din. Na zadnji sindikalni konferenci so med drugim spet obravnavali nočno delo žensk, ki je v kapitalističnih državah sploh odpravljeno. Predlagali so, naj bi ga ukinili postopoma v petih letih. Vprašanje je samo, kam z delavkami, ker bi bile mnoge v nevarnosti za zaposlitev.

LJUBLJANA — Komunisti na univerzi so razpravljali na svojem sestanku o neuspehih pri svojem delu na raznih fakultetah. Osnovni razlog neuspehov so menovali „premajhno prisotnost članov ZK kot avantgardne sile ter še vedno prevladujoč majhen interes za delo v samoupravnih organih tako med študenti kot med učitelji."

PRIHRANKI SEZONSKIH DELAVCEV

Beograjska „Borba" poroča (30. 1. 1972), da so imeli sezonski delavci iz Jugoslavije naloženih na svojih deviznih računih v raznih jugoslovanskih bankah v letu 1971 nad 523 milijonov dolarjev. Razdelitev teh deviznih računov po posameznih republikah daje tole sliko:

	Število deviznih računov	Vsota	%
Hrvatska	382.642	205.7	39
Srbija	357.706	157	30
Slovenija	198.365	62.9	12
Bosna in Hercegovina	101.006	51.1	10
Makedonija	57.690	41.1	8
Črna gora	9.416	4.8	1

Umrli so od 5. maja do 8. maja 1972

LJUBLJANA: Ljudmila Zupančič r. Kušar; Lojzka Sartori; Olga Marn; Frančiška Verbinc r. Knez; Franc Slejko, mizar; Antonija Gale r. Mohar, 86; Rudolf Kadunc; Ivan Uranič, mizar; Božena Usar r. Merlak; Anton Bofulin; Marfija Plazar; Ada Prinčič r. Bernik; Ivan Cirman, upok. strugar; Ivanka Uranik r. Češnovar, 94; Anton Ovin, 88; Ana Jerman r. Zalaznik; Frančiška Osredkar; Vladimir Derenda, Julijana Čargonja; Kati Kočevar; Marija Novak, Sitarjeva mama, 81; Janko Podržaj, knjigoveški mojster.

RAZNI KRAJI: Franc Mekina, Rakek; Emanuel Germovšek, gostilničar, Ponikve; Jože Kolman, Koper; Justina Senčar, Krmelj; Ivan Bobnar, Fužinc; Janez Istenič, upok., železničar, Brezovica; Angela Prelesnik r. Hočevar, Dobrepolje; Jože Vorbach, Celje; Frančiška Petrič, Kranj; Rudolf Orel, zobotehnik, Prebold.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Čajanka Zveze mater in žena

Preteklo nedeljo, 28. maja popoldne, je Zveza žena in mater priredila svojo vsakoletno čajanko, družinsko srečanje, katerega čisti dobiček je namenjen za pomoči potrebne rojake. Letošnje srečanje je nadvse lepo uspelo, tako po številu rojakov, ki so se odzvali vabilu, kot tudi gmotno. Podrobnejše poročilo o tej prireditvi bomo prinesli ob drugi priliki.

Osebne novice

Krst. V cerkvi sv. Filipa Nerija v Mataderos je bil krščen Janez Jože Scalzo, sin Maria in ge. Anice r. Brolih. Botrovala sta gdč. Rosa Carducci ter Ivan Brolih. Srečnim staršem naše čestitke.

BUENOS AIRES

Mladinski zvezni sestanek

Spominska proslava

Vsakoletni mesec junij je posvečen spominu naših junakov in mučencev. Spominjamo se vseh naših žrtev iz časa revolucije, še posebej pa dvanajst tisočev domobrancev, ki so bili strahotno pomorjeni.

Tudi slovenska mladina je čutila častno dolžnost pridružiti se obletnici tragično padlih junakov. Zato se je zbrala v nedeljo, 28. maja, na svojem rednem mesečnem sestanku, v Slovenski hiši, katerega organizirata skupno SDO in SFZ.

Nojprej je bila sv. maša, med katero je kot vedno pel mladinski zbor s spremljavo kitare.

Ob 11 se je začel sestanek v veliki dvorani Slovenske hiše. Predsednica Ana Marija Klanjšček je pozdravila vse navzoče ter povabila k molitvi. Takoj je Andrej Rot podal uvodne besede spominski proslavi takole:

„Zbrali smo se, da se spomnimo žrtev posebno iz vrst kulturnikov in mladih intelektualcev, iz revolucije v drugi svetovni vojni na slovenski zemlji.

Predvsem se moramo spomniti vsaj dveh zelo obetajočih pesnikov: Balantiča in Hribovška. Poleg teh najvidnejših se moramo spomniti tudi velikega števila študirajoče mladine, ki bi lahko v življenju mnogo prispevala na kulturnem polju, če ne bi legla tako rano v grob.

V marsičem so nam lahko v zgled: v požrtvovalnosti, zatajevanju samega sebe in v službi naroda.

Čeprav mi nismo živeli v tisti dobi in si do potankosti niti ne moremo predstavljati vseh težav in trpljenja, ki so ga bili deležni oni, je naša častna dolžnost obnoviti njihov spomin, ker smo bratje v narodnosti.

Mi dostikrat prehitro odjenjamo v delu za narod in skupne koristi, dostikrat se premalo zavedamo, da mi lahko za ideale — za katere sta Hribovšek in Balantič dala življenje — mnogo storimo. Že v tem, da vsaj skušamo po naših močeh doprinesti malo zrnce ali kamenček za ohranitev slovenstva v izseljenstvu, se jim zahvalimo za neoplačljivo žrtev, da so za domovino dali svoje mlado življenje..."

Sledilo je recitiranje pesmi naših mladih junakov Balantiča in Hribovška. Navdušena entonacija in čutno izražanje recitatorjev je povzdignilo veličino in smisel pesmi.

Na sporedu je bil potem razgovor o temi: „Naši mučenci pred 27 in več leti", katerega je vodil g. Pavle Rant

G. Pavle Rant je najprej označil vodilno misel razgovora, nakar so se takoj vrstila vprašanja.

Poudaril je, da je obnovitev spomina junakov in mučencev, ker v domovini ni dovoljeno, častna dolžnost „Slovenije v svetu". Izguba dvanajst tisoč mož in fantov bi bila velik udarec za vsak narod, a za naš mali slovenski narod je to največji zločin, ki so ga naredili komunisti in zato resnična tragedija. Pravi križev pot so imeli naši junaki, zvijačna vrnitev, ponižanje, mučenje in končna smrt. Njihov ideal je bil Mati, Domovina, Bog. Tega moramo mi slediti — torej je naša dolžnost nadaljevati odpor proti komunizmu — odpor, ki je bil rojen leta 1942 — in, ki mora biti prikrojen sedanjemu okolju in se mora obogatiti z izkušnjami, ki jih danes opazujemo v svetu. Ta boj je mednaroden, ne samo slovenski.

Na odgovor raznih vprašanj je g. Rant nakazal zvijačno metodo Osvobodilne fronte, kako je vzbujala teror in sramotno pobijala. Omenil je, kako so se kmetje za obrambo življenja in premoženja zbrali v „vaške straže". Pod geslom „Mati, Domovina, Bog" so se pa uveljavili domobranci, kot prava narodna vojska, disciplinirana in pogumna, proti komunizmu.

Skupaj z g. Rantom smo tako obnovili dogodke, kateri so pretresli domovino Slovenijo. Vzdramili smo se ob žrtvah naših junakov in mučencev, ki nas povezujejo na le z njimi, ampak nas tudi med seboj.

Vsi navzoči smo se zahvalili g. Rantu za razgovor in predsednik Pavle Fajdiga je zaključil sestanek z molitvijo. J. R.

TELOVSKA PROCESIJA

V nedeljo, 11. junija, bo ob 10 v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejiji procesija sv. Rešnjega telesa. Najprej koncelebrirana sv. maša (za zdravje g. J. Mernika), nato procesija Rešnjega Telesa. Rojaki in zlasti narodne noše, lepo vabljeni.

ZA NOVI SLOVENSKI ČITANKI

rabimo fotografije (črno-bele) iz vseh delov Slovenije. Lepo prosimo vse, ki jih imajo, da bi jih posodili. Hvaležni bomo, če jih oddaste čim preje učiteljem v slovenskih šolah ali v Slovenski hiši. Skušali jih bomo hitro vrniti.

OB 27. OBLETNICI

Kosti naših dragih žrtev zadnje vojne in po njej se spreminjajo v prah. Morda jih tudi tam že hoče prekriti prah pozabe.

Nimamo vpogleda v račune onostranstva. Kakor so mnogi med njimi po vsej verjetnosti že v rajski blaženosti, tako je možno, da drugi še zadoščujejo božji pravičnosti. „Molitev in miloščina pokrije množico grehov," pravi sv. Pismo. Darujmo zanje na Domobransko nedeljo! Za sv. maše in za potrebne!

Nabirke bodo po sv. mašah v vseh slovenskih središčih.

Vincencijeva konferenca

Vsak teden ena

KOŠČENA PIŠČAL

Tine Debeljak

Tisti dan Zmag in Besnila
stiska stisk je nastopila
velik dan je zagrenila.

O Bog,
moja piščal je zdaj le še votla kost —
pastir jo je našel sredi host
in zdaj piskam nanjo
pa cvilim kot piš, ki se vjel je vanjo,
pa jočem kot log,
z vejami šumeč nad kotanjo,
sklonjen v dno jam,
kamor je palo moje srcé
tistega dne —
dies illa
bodi preklet! preklet! preklet! —
ko me je tuja roka pahnila
domov umret
v grob, ki se mi je kot brezno odprl
in sem v njem v tisočih mrl
zapuščen in sam...

Moja piščal je votla kost.

Naša smrt ni več skrivnost.

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

29. maja 1952. — Š.t 19

SEME NAŠEGA NARODA

...Med velike stvari, za katere se izplača dati življenje, še več: katere smo za ceno življenja dolžni braniti, so: naše lastno življenje, družina, narod, Cerkev božja in osebna svoboda. In prav to je bilo, kar so branili padli junaki. Vsi vemo, da so pod zločinsko frazo: „žrtve morajo biti", padale stotine najboljših Slovencev, zahrbtno pomorjene ali pa po okupatorju v mučenje in smrt izročene, preden je kdo zagrabil za orožje, da brani sebe in svoje bližnje.

Do dobra smo poznali doktrino komunizma, ki napoveduje brezkompromisni boj Cerkvi in krščanski družini. Vedeli smo dobro, kakšna je brezbožna komunistična družba, ki odklanja posamezniku najosnovnejše človeške pravice in ga spreminja v mrtvo številko, ki ne sme misliti, ne govoriti, ne delati po svoji prevdarnosti.

Vsi protikomunisti smo se borili z besedo, tiskom, zgledom in tudi z orožjem proti nasilniku, ki nam je hotel vzeti te osnovne dobrine.

POJASNILO

K tretjemu občnemu zboru Zveze slovenskih mater in žena.

Ga. Danica Kanalc Petriček je dne 18. aprila t. l. sklenila podati ostavko na svoje mesto v ožjem odboru in se umakniti v širšega, kar je bilo na obč. zboru Zveze slovenskih mater in žena dne 10. maja t. l. soglasno sprejeto.

Marjeta Stariha, tajnica

Ob 30-letnici smrti prof. dr. Lamberta Ehrlicha

26. maja je preteklo 30 let, odkar so komunistični morilci umorili sredi Ljubljane univ. prof. dr. Lamberta Ehrlicha. V njegov spomin objavljamo nekaj odlomkov iz poglavja, vzetega iz rokopisa knjige o dr. Ehrlichu, ki je v pripravi.

„Profesor Ehrlich ni bil poklicni politik, ne poklicni državnik," je zapisal eden njegovih najožjih sodelavcev. Vendar je globoko posegel v politiko od konca prve svetovne vojne sem in bil kot tak obsojen in umorjen. Da bomo mogli Ehrlicha tozadevno pravilno opredeliti, ga moramo zopet motriti kot Homo religiosus.

Ehrlichevo delo za politično zavarovanje Slovenije je imelo isto popolno naravno-nadnaravno motivacijo kot vse ostalo njegovo čustvovanje, mišljenje in delovanje. Stvarnost slovenskega naroda, na katerega zemljo in v čigar zgodovino (in to v najbolj kritičnem obdobju) je Bog Ehrlicha postavil, je Ehrlichu bila osnovna naravna danost v kateri in preko katere je on sam, kot ostali Slovenci, moral izpolniti spoznani smisel svojega življenja. Vkljub neprestanemu delu za ohranitev in utrditev Slovenije v političnem prerivanju Evrope med prvo in drugo svetovno vojno, profesor Ehrlich ni bil ne politik, ne državnik. Kakor preroki stare zaveze, tako je on svaril, svetoval, navdihoval, predvideval, zagotavljal, pomagal. On ni ogrožal nobenega osebnega položaja ali ambicije. Hotel je le pomagati v težkih odločitvah. Naobražen in razgledan, izšolan v neposrednih narodno-političnih izkušnjah od prve svetovne vojne naprej, je Ehrlich premišljal, govoril z Bogom v večurnih molitvah, se premagoval in trpinčil v vsem, kar bi ga moglo nagibati k samemu sebi. Tako so njegova spoznanja in odločitve zorele.

Le kratek njegov politični curriculum vitae v ilustracijo. Kot član in tajnik slovenske delegacije na mirovni konferenci v Parizu po prvi svetovni vojni je napisal zgodovino slovenskega vprašanja na pariški konferenci. Že takrat je bil nevsiljiva a vedno prisotna in vseobsegajoča duša slovenskih naporov. Po njegovi zamisli in prizadevanju je prišlo do srečanja med škofom Jegličem in Clemenceau-om. Po nastanku Jugoslavije je profesor mislil in delal za slovenske manjšine, ki so ostale v Avstriji, Italiji in Madžarski.

Po usodnem 6. januarju 1929 (začetek Aleksandrove diktature) se je začel zanimati za notranji slovenski problem. Leto za letom je vodil rodove slovenskih študentov na romanje k Mariji na Višarje. S tiste edinstvene tromejne razgledne točke v Evropi je profesor Ehrlich slikal in ponazarjal resnični zemljepisni politični položaj Slovenije (Slovenja je kolodvor Srednje Evrope).

V gorečem jutru nemškega napada na Jugoslavijo, 6. aprila 1941 se je — nenadno poklican kot izvedenec — takoj podal na nevarno pot na jug do neznanega cilja za reševanje slovenskih mej v okviru zavezniških vojnih ciljev. (Ni uspelo, da bi odletel z jugoslovansko vlado v Atene in se je vrnil v Ljubljano — op. ured.)

Poslej se je profesor Ehrlich posvetil štajerskim in gorenjskim beguncem ter nadaljnjemu zbiranju in varstvu študentov v zasedeni Ljubljani.

Že maja 1941 je poslal v zahodni svet prvo dokumentarno poročilo o težkih okupacijskih razmerah in študijo o bodočnosti Slovenije v sklopu povojne Evrope. Ožigosal je preganjanje pod trojno okupacijo in protipravno priključitev okupiranih predelov Slovenije Nemčiji, Italiji in Madžarski.

Prvega aprila 1942 je dr. Ehrlich izročil italijanskim okupacijskim oblastem posebno spomenico: Po kratkem uvodu, ki povzema okupacijske odredbe od 3. maja 1941, opozarja visokega Komisarja za slovensko ozemlje Graziolia na mednarodno pravo, po katerem more okupator izvrševati le začasno državno oblast v zaščito prebivalsva. Končni pravni položaj slovenskega ozemlja se bo uredil le na mirovni konferenci ob koncu vojne. Opisuje nadalje obupen položaj slovenskega naroda, ki se je znašel v strašni dilemi: Z ene strani ga stiska nasilje OF, po drugi strani je pa narod žrtev brezobzirnih italijanskih represalij pod pretvezo, da ves narod pomaga vzdrževati komunstično OF. Kritizira dvojezičnost v napisih, da si je nova oblast prisvojila vso upravo; obsoja množično preseljevanje slovenskega življa, poudarja naravno pravico slovenskega naroda do življenja in razvoja. V predlogih zahteva jamstvo za varnost Slovencev, onemogočenje zločinstva, soudeležbo slovenske oblasti pri vzdrževanju reda, pravico do samoobrambe v obliki meščanske straže in splošne narodne straže po vaseh. Sosvet 14 narodnih predstavnikov naj bi bil dejansko pritegnjen k upravi. Končno naj se izpraznijo vsa šolska poslopja zasedena po vojaštvu; aretirani, konfinirani in internirani Slovenci naj se takoj vrnejo na svoje domove. Pavšalni požigi vasi naj tako prenehajo, požgane naj se obnove. Slovenskemu časopisju naj se da večja svoboda. Ustroj in delovanje Kvesture naj se temeljito preuredi. — Spomenica seveda ni imela uspeha.

Trezni Slovenci so stali tedaj na stališču, da bo vojna dolga, da se bo izvojevala predvsem med velesilami in da moramo v tej dolgi vojni predvsem gledati na slovenske koristi, to je, da do konca vojne ohranimo čimveč slovenskih življenj in imetja, da si bo potem živ in močan slovenski narod krojil svojo usodo.

Tako je mislil in delal tudi dr. Ehrlich. Kocka nad življenjem prof. Ehrlicha je padla po objavi letaka „Kerenskijade" sredi marca 1942. Imenovani letak, ki je napravil velikanski vtis v Ljubljani in bil eden znakov pojavljajočega protikomunističnega odpora, se je pripisoval dr. Ehrlichu. Letak obsoja vse ono ogromno brezbarvno gmoto ljudi, pozneje poimenovano OR, ki s svojo bojazljivostjo pripravlja, kot nekoč Kerenski ruski komunistični revoluciji, pot na oblast slovenskim komunistom. Opozarja na prežalostni položaj naroda pod okupacijo in skoro vsakodnevno streljanje protikomunistov po ljubljanskih ulicah. Politični voditelji so narod pustili na cedilu, kapital podpira organizacijo komunistične OF, srednji sloj daje svoje prispevke, masa v strahu molči. — OF je odgovorila z obsodbo na smrt. Prof. Ehrlich je tedaj pokleknil in s svojimi fanti molil rožni venec. Bila je to njegova Getzemanska ura. Pomirjen je vstal in se od fantov poslovil: „Ostali bomo tu in izpolnili voljo božjo." Ni hotel, kot so mu svetovali, pobegniti v Italijo.

24. maja 1942 je slavil dr. Ehrlich sredi „Stražarjev" svoj zadnji binkoštni zbor. Govoril je o daru mučeništva. Dva dni pozneje ga je prejel vdano — ne samo kot Sokrates — ampak kot krščanski pričevalec (Martyr) in potem za njim 20 mladih življenj iz skupine. Šel je pot prerokov: Izaija so prežagali, Jeremijo kamenjali, Krstnika obglavili, Kristusa kržali: vse, ker so bili „Izdajalci"...

Naj se povrnemo k Platonu, ki navaja Sokrata: V naši državi je vse mogoče..., prav nič se ne bom čudil, če me bodo obsodili na smrt... Zato mi verjetno ne bo kazalo drugače, nego da vdano vzamemo nase, kar bo prinesla usoda...

(Odlomki so vzeti iz rokopisa knjige o prof. dr. L. Ehrlichu, ki je v pripravi)

Četrti junij - praznik naših junakov

posvečen vsem žrtvam komunistične revolucije

SPORED:

Ob 16 pred spomenikom v Slovenski hiši:
položitev venca;
petje moškega zbora iz San Martna;
molitve za pokojne;
petje mešanega zbora iz San Martina;
govor lic. Janeza Zorca;
mladinska godba;

nato sledi v dvorani:
sv. maša, ki jo bo daroval msgr. Anton Orehar;
med sv. mašo bo pel pevski zbor Gallus;
audiovizual: „TO SO BILI DNEVI ZMAG!"
režija Lojze Rezelj s sodelavci;
mladinska godba;
pesem: „Oče, mati.."

Udeležba je naša častna dolžnost!

Zedinjena Slovenija

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina
Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1972: za Argentino $ 5.500.— Pri pošiljanju po pošti $ 5.700.— — ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

UNIV. PROF.
DR. JUAN BLAZNIK
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855
C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
specialist za ortopedijo in travmatologijo
Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

SLOVENCI PO SVETU

MADAGASKAR

Nova slovenska laična misijonarka — iz Argentine

V zavodu Sv. Vincencija v Fort Dauphina na Madagaskarju že nekaj mesecev deluje nova slovenska laična misijonarka Marija Dolenc. Na tamošnji šoli, ki jo obiskuje nad tisoč Malgašev, poučuje angleščino in telovadbo.

Marija Dolenc je iz Argentine. Njeni starši, doma iz Črnega vrha nad Polhovim Gradcem so po zadnji vojni prišli skozi avstrijska taborišča v Argentino. Tu je Marija obiskovala nižje in višje šole, in lani diplomirala na vseučilišču. Svojemu bratrancu, ki živi v domovini, piše ta laična misijonarka takole:

„Jaz žal ne morem delati med slovenskimi misijonarkami, ki so večinoma po bolnišnicah in dispanzerjih. Za takšno delo nisem izučena, poučujem pa deklice v zavodu. Stanujem pri sestrah, s katerimi učim v šoli. Tu sem srečala slovensko usmiljenko Amando, ki jo pa bolj malo vidim. Zelo je zaposlena z učenjem malgaščine. Sem namreč pridejo vse sestre misijonarke, da se naučijo jezika domačinov. Pred novim letom sem naletela v avtobusu na Slovenca. Sestra, s katero sem potovala, mi je rekla, da ta človek ne zna ne francosko ne malgaško in da je ravno prišel iz Slovenije. Hitro ga nagovorim po slovensko in ga vprašam: ‚Kako je?' Bil je presenečen, da je našel v teh krajih Slovenko, in ni vedel, kaj bi rekel. Ime mu je Lovrenc Štanta. Ima brata, ki je duhovnik in že več let misijonari tukaj med gobavci. Februarja bom šla obiskat misijonarja Buha v Vagaindrano. Mogoče bom videla tudi misijonarja Puhana. Doslej še nobenega ne poznam."

BRAZILIJA

Iz Sao Paula smo prejeli pismo, v katerem nam rojakinja ga. Ljuba Malagajeva piše o proslavi obletnice ustanovitve tega mesta in o sodelovanju Slovencev pri slavnostih. Opiše nam pa tudi delo slovenske laične misijonarke med Indijanci. Takole piše ga. Malagajeva:

„Pred nekaj časa je bila proslava 418-letnice mesta Sao Paulo. V to svrho so bile povabljene na soudeležbo vse tuje narodnosti živeče v Sao Paulu, katere so se v lepem številu odzvale. Svečano mašo je bral nadškof mesta Sao Paulo, Don Evaristo Arns — 4. generacija nemškega porekla — somaševali pa so: slovenski duhovnik g. Ludvik Ceglar, poljski, litvanski in hrvatski. Na tribuni so bili navzoči guverner države S. P. in župan mesta S. P. s soprogama in pa župani mesta Milano (Italija), Chicago in Leningrad. Pri darovanju sta nesla Mestnik Jožica in Tonček (v narodnih nošah) kruh in vino ovita s slovenskim trakom. Po končanih obredih pa je 6-letna Rosana Hlebanja v narodni noši poklonila slovenski šopek guvernerjevi soprogi. Le-ta je deklico dvignila v naročje in jo poljubila. Prizor je bil slikan (edini) in objavljen naslednji dan v tukajšnjih časopisih. Jako pisana slika narodnih noš: poljska, slovenska, litvanska, hrvaška, portugalska, španska, italijanska, korejska, vsaka s svojo zastavo. Mirne duše vam lahko rečem, da je naša slovenska narodna noša bila najbolj občudovana. Nadškof nas že pozna in smo edina skupina z njim slikana. — Slovenci smo šli potem na skupno kosilo — seveda, petja ni manjkalo.

Še to: Na meji med Brazilijo, Perujem in Bolivijo deluje med Indijanci slovenska laična misijonarka gdč. Tončka Suhadolnik — 27-letno dekle — polna poguma, požrtvovalnosti. Prišla je v Sao Paulo na obisk, da izrabi svoj dopust. V Ljubljani je dovršila l. 1968 višjo medicinsko šolo. Pot jo je zanesla na Dunaj, kjer se je spoznala z neko zdravnico in potom nje je prišla v stik z avstrijsko organizacijo: Pomoč za nerazvite dežele. — V to svrho je ostala na Dunaju 1 leto, da se je pripravila na to težko nalogo, katero izvršuje z na Dunaju eno leto, da se je pripravila največjo ljubeznijo in požrtvovalnostjo med njenimi Indijanci. Kako zanimivo je vse povedala. Pri slovenski mesečni maši nam je pokazala tudi nekaj skioptičnih slik iz njene „ambulante" in „zelenega pekla", kar se lahko reče v smislu besede. Do prve večje naselbine se mora poslužiti samo vodne ceste in barke, katero je oddaljena 260 km od „njene vasi". Vožnja traja dva dni dve noči. Ko se je vračala 23. aprila 1972 nazaj v njen zeleni raj, mi je rekla dobesedno: za vse na svetu ne bi hotela živeti v tem strašnem mestu S. P., kljub stalnim nevarnostim pragozda. Takih idealov in požrtvovalnih se danes težko najde! Tako vidite, Slovenca se res najde na vseh koncih sveta, čeprav smo po številu tako majhen narod.

OBVESTILA

SOBOTA, 3. junija 1972:

V Slovenski hiši ob 20 II. kulturni večer SKA. Predava dr. Tine Debeljak.

V Slovenski hiši ob 17 teološki tečaj

NEDELJA, 4. junija 1972:

V Slovenski hiši ob 16 žalna proslava za naše žrtve.

NEDELJA, 11. junija 1972:

V Don Boscovem zavodu v Ramos Mejía po deseti maši procesija sv. Rešnjega Telesa.

V Slomškovem domu po procesiji sv. Rešnjega Telesa na razpolago kosilo Popoldne pa za kegljače nagradno tekmovanje.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Slovenska radijska oddaja 3. junija ob 17.34 na radio ANTARTIDA, bo posvečena prazniku naših junakov. Govoril bo njim v čast predsednik Zedinjene Slovenije, nato bodo domobranske pesmi, ki so jih sami prepevali v času revolucije.

Seja Izvršnega odbora Zedinjene Slovenije bo 8. junija ob 19. uri.

Seja referentov bo 15. junija ob 20. uri.

Opozarjamo vse, ki še nimajo poravnane **članarine**, da to čimprej narede v društveni pisarni!

MLADINSKI ŠPORTNI DNEVI

Nadaljnjo tekmovanje v odbojki

Sobota, 3. junija:

19.00: San Justo : Slov. vas SDO; 19.30: Slov. vas : Adrogué SFZ (2); 20.00: San Martin : Ramos SFZ (1); 20.30: Ramos : Morón SFZ (2); 21.00: San Justo : San Martin SDO; 21.30: San Justo : Slov. vas SFZ (2); 22.00: Morón : Ramos SDO; 22.30: Morón : San Justo SFZ (1); 23.00: San Martin : Ramos (2) SFZ.

Sobota, 10. junija:

19.00: Morón : San Martin SFZ (2); 19.30: San Martin : Slov. vas SDO; 20.00: San Justo : Adrogué SFZ (2); 20.30: Slov. vas : Ramos SFZ (1); 21.00: Ramos : San Justo SFZ (2); 21.30: San Justo : Morón SDO; 22.00: Slov. vas : Morón SFZ (2); 22.30: San Martin : San Justo SFZ (1).

ZAHVALA

Smatram za svojo veliko dolžnost, da se najiskreneje zahvalim odvetniku dr. Vitalu Ašiču in g. Adolfu Škrjancu za njuno zelo uspešno posredovanje v moji težki in zapleteni pokojninski zadevi.

Villa Ballester, 20. maja 1972.

Angela Kovač

„V SLOGI JE MOČ!" in pomoč za vse vaše denarne probleme. 1470 članov SLOGE to potrjuje. Pridružite se nam!

KREDITNA ZADRUGA SLOGA z. z o. z.

Bartolomé Mitre 97 T. E. 658-6574 Ramos Mejía

Uradne ure: ob torkih, četrtkih in sobotah od 16. do 20. ure

Domovina, ti si kakor luksus

Tako opisuje ljubljanski šaljivi list Pavliha žalosten položaj slovenskih sezonskih delavcev.

In je Kranjski Janez zaklel in je vzel potni list in je sedel na vlak in se odpeljal v Nemčijo.

Sprva mu je bilo malo tesno pri srcu, pa si je že na vlaku oddahnil. V kupeju je sedelo namreč še pet mrkih možakov s potnimi listi in vsi so šli isto pot.

„Službe doma nisem dobil," je dejal Janez v opravičilo, ostali pa so mu le prikimali.

Leto je minilo in Janez Kranjski se je preobrazil v Johanna Gastarbeiterja. Nemški delodajalci, kapitalistični izžemalci, so bili z njim zadovoljni, Janez alias Johann pa z zasluženimi markami.

Po letu dela je bil dopust.

„Domovina, ti si kakor zdravje," je vzkliknil, nakupil daril za sorodnike — naj vidijo, da mi gre dobro — in sedel na vlak.

Ko je vlak prispel na našo mejo, mu je bilo tesno pri srcu.

„Spet doma!"

Pa je vstopil v kupe mož z uradno čepico na glavi in ukazal:

„Pregled! Kovčke odpreti! Kaj imate za cariniti?"

Janez je začel poslušno odpirati kovčke in pojasnjevati:

„Kaj da imam? Marsikaj! Nekaj oblek in perila, pa transistor in gramofon, fotografski aparat, likalnik za mater.."

„Carinili bomo," je dejal strogi uradnik.

„Leto in dan sem bil v Nemčiji, delal sem in štedil, da sem lahko vse to nakupil. Zdaj pa še carina..." je potarnal Janez.

Pa so se mu zasmejali v obraz.

„Poznamo Jugofritze! Le „švercali" bi in nič drugega. Nobene koristi ni od njih!"

Janez je postal žalosten, ni mu šlo v glavo, da ga zmerjajo z Jugofritzem, saj ni šel v Nemčijo na svojo željo, moral je iti, ko doma zanj ni bilo kruha.

Ko je prišel domov, so ga doma sprejeli z razočaranjem.

„Brez avtomobila si? Kako pa to?"

„Ne potrebujem ga."

„Vsakdo, ki pride iz Nemčije, ima avto."

Šel je v gostilno in si naročil brizganc.

„Brizganec?" je dejal gostilničar razočarano in dodal:

„Še vsak, ki je doslej prišel iz Nemčije, je dal za zaboj piva in za steklenico viskija."

Janez je potegnil iz žepa tisočak, da bi plačal.

„Ne boš plačal z markami?" je bil gostilničar še bolj presenečen.

Vse dni svojega dopusta je bil Janez zagrenjen: sorodniki so pričakovali bogatih daril, sosedje so si hoteli izposoditi marke, prijatelji in znanci pa so hoteli uslug.

„Daj, pripelji iz Nemčije, ko prideš prihodnjič, majhno kosilnico..."

„Radi bi imeli prenosni televizor. V Nemčiji so tako poceni, da ti bo to malenkost..."

Žalosten je bil, ko je odpotoval.

„Prihodnje leto bo bolje," se je tolažil.

Mislil si je, da se naši ljudje še niso utegnili privaditi na novodobne „strice iz inozemstva" in jih enačijo s tistimi iz Amerike.

Pa ni bilo na drugem dopustu nič bolje.

Po tretjem letu bivanja na tujem si je spet zaželel, da bi se naselil doma. Takole je računal:

„Krpo zemlje imam doma, prislužil sem si za skromno hišico. Do strehe bom pririnil, potem bo pa že kako..."

V časopisih je bral, da se je zdaj doma marsikaj spremenilo, da za službe sploh ni več težko.

„Delavcev, zlasti pridnih in takih, ki nekaj znajo, nam vse bolj primanjkuje," so mu povedali.

Že dan po svoji vrnitvi jo je mahnil v mesto na zavod za zaposlovanje.

„Dober dan. Rad bi se zaposlil doma, dovolj mi je Nemčije," je dejal.

„Tale formular izpolnite!"

Izpolnil je dolgo listino, komaj je zmogel vse rubrike.

„Aha! V Nemčiji ste se priučili za strugarja. Imenitno. Strugarje zelo potrebujemo," mu je dejal uradnik.

Naročil pa mu je, naj se oglasi prihodnji teden.

Ko je Janez prišel prihodnji teden povpraševat, kako je s službo, so mu sporočili:

„Smo že sporočili v podjetja, da se zanimate za službo."

„In kdaj bi lahko začel?"

„Tukajle vam damo napotnico, pa pojdite v podjetje NE-LIK-VID."

Janez je koj odšel tja.

Sekretar podjetja mu je brž potisnil v roke veliko polo in ukazal:

„Izpolniti!

„Saj sem izpolnil že na zavodu," je dejal Janez.

„To nas ne zanima."

In je Janez spet izpolnjeval, pričakoval je službo in je bil pripravljen vse storiti, da bi jo dobil.

„Kdaj lahko nastopim?" je vprašal potem.

„Nastopite? Najprej bo komisija za namestitve odločila, če vas bomo sploh sprejeli."

„Ali ne potrebujete delavcev?"

„Seveda jih potrebujemo."

„Zakaj pa potem tak postopek?"

„Tak postopek je ustaljen."

„Tam, v Nemčiji, v Frankfurtu, me nemški delodajalec vzame brez vseh teh pisarij in komisij."

„To je v Nemčiji, pri nas tega ni in ne bo. Mi imamo, prijatelj, samoupravljanje."

„In kdaj bom zvedel, če me boste vzeli?"

„Čez teden dni, deset dni... Takoj, ko bo komisija odločila..."

„Pa saj delavce vendar potrebujete!"

„Nujno!"

„Jutri lahko začnem!"

„Saj sem vam že rekel, tovariš, da to ne gre kar tako."

„Pa me boste zagotovo vzeli v službo?"

„To bo odločila komisija..."

„Ja, kaj pa, če me ne vzamete?"

„Za to jaz ne morem ničesar, odloča komisija."

Janez je šel domov in je teden dni čakal sporočilo in tudi premišljeval je ta čas. Ko po tednu dni ni bilo pošte, je sklenil, da se bo raje vrnil v Nemčijo.

Svojo odločitev je sporočil v podjetje NE-LIK-VID.

„Saj sem vedel, da se na Jugofritze ne moremo zanesti," je dejal sekretar.

„Ali sem se jaz lahko zanesel na vas?"

V slušalki je škrtnilo. Janez je slišal le še, da je sekretar odložil.

„Domovina, ti si kakor luksus!" je vzkliknil.

In je dodal, zase:

„Vsak si je ne more privoščiti. Vse več nas je takih..."

Slovensko zavetišče naj bo naloga celotne slovenske skupnosti!